

Høringsnotat vedr. 2. eksterne høring af Global Afrapportering 2021

Kontor/afdeling
Systemanalyse

Dato
30-06-2021

J nr.

/ALWN, JLUN, TKI, LGJ,
HANJE, LIBK, IMRET

Indhold

Indledning.....	2
Overordnede bemærkninger.....	3
Kapitel 2: Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk.....	5
Kapitel 3, afsnit 3.1: Ændringer i arealanvendelse som følge af forbrug.....	12
Kapitel 3, afsnit 3.2: Forbrug af biomasse til energiformål og biobrændstoffer ...	13
Kapitel 3, afsnit 3.3: International skibs- og luftfart.....	15
Kapitel 3, afsnit 3.4: Eludveksling med udlandet.....	16
Kapitel 4: Dansk erhvervslivs indsats for det globale klima.....	16
Kapitel 5: Finansiering af grønne investeringer internationalt.....	17
Kapitel 6: Dansk klimabistand samt bilaterale energi- og miljøsamarbejder.....	19
Kapitel 7: Politiske aftaler med global klimaeffekt.....	25

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

Indledning

Energistyrelsen offentliggjorde den 30. april Global Afrapportering 2021 (GA21). Frem til den 17. maj har det været muligt for eksterne at komme med bemærkninger til afrapporteringen samt baggrundsmaterialet. Materialet omfatter selve afrapporteringen, en række bilag, to baggrundsnotater og tre baggrundsrapporter.

Følgende respondenter har afgivet hørings svar:

- Landbrug og Fødevarer
- Dansk Industri
- 92-gruppen
- Danske Rederier
- Klimapartnerskabet for affald, vand og cirkulær økonomi
- Globalt Fokus

Indeværende notat organiserer hørings svarene efter emne og respondent og med Energistyrelsens kommentarer angivet efter hvert svar. Hørings svarene kan findes i deres fulde længde på Energistyrelsens hjemmeside.

Som en del af klimalovens årshjul skal Klimarådet kommentere på den årlige globale afrapportering. Klimarådets kommentering på GA21 2021 blev offentliggjort d. 28. juni, men indgår ikke i dette høringsnotat.

I forbindelse med offentliggørelse af dette høringsnotat offentliggøres også opdaterede versioner af de dele af GA21 materialet, som det i løbet af høringsperioden har vist sig bør opdateres. For en oversigt over de opdateringer, der er foretaget i GA21 materialet siden offentliggørelsen d. 30. april se notat på GA21 hjemmesiden.

Overordnede bemærkninger

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Der er et behov for at udvikle faste meningsfulde indikatorer i GA så det let bliver muligt at følge udviklingen år for år. Ift. investeringer angiver GA21 blot en række krone beløb for forskellige aktørers (pensionskasser, banker) grønne investeringer og hvad de har lovet (GA s. 96). Krone beløb er ikke en særlig brugbar indikator til at følge udviklingen år for år. For grønne investeringer kan indikatoren f.eks. være at oplyse hvor stor en andel af hver aktørs samlede investeringspulje og nye investeringer, der er grønne. Der bør for andre afsnit og sektorer udvikles tilsvarende indikatorer der går igen i hvert års globale afrapporteringer.</p>	92-gruppen	<p>ENS er enig i, at det kan være hensigtsmæssigt at supplere GA med en række indikatorer.</p> <p>ENS vil undersøge mulighederne for dette frem mod GA22.</p>
<p>Samspil mellem Klimastatus og -fremskrivning (KF) og GA bør udvikles og synliggøres. Ifølge klimaloven, §6, skal global afrapportering udgives som en del af Klimastatus og -fremskrivning. Det må således antages, at klimalovens hensigt er, at de to rapporter sammentænkes. Disse første udgaver, KF21 og GA21, fremstår imidlertid som selvstændige rapporter.</p> <p>KF21 fremhæver f.eks. at biobrændstoffer i 2030 vil bidrage med 1,2 mio. ton CO2 reduktion i Danmarks nationale regnskab (KF s.29, 33). Det er imidlertid en kendsgerning at afgrødebaserede biobrændstoffer, især biodiesel, via øget afskovning har større udledning end den fossile diesel de erstatter, og at nettoresultatet af Danmarks brug af biodiesel er et øget globalt CO2-udslip¹.</p> <p>For sådanne lækage-situationer, dvs. både situationer hvor der er begrundet formodning om et dansk klimatiltag (som biobrændstoffer) skader klimaet globalt; og lækage-situationer hvor Danmark har et udslip nationalt, der skyldes at Danmark har lavere diesel- eller</p>	92-gruppen	<p>De to produkter hænger sammen på den vis, at KF fokuserer på effekter i Danmark, mens GA primært fokuserer på effekter uden for Danmark. De to produkter giver derfor i fælleskab en række centrale informationer om begge type effekter på en række områder.</p>

¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf
Side 3/26

<p>flyafgifter end vore nabolande. I begge situationer bør GA/KF også omfatte informationer om de provenu- og samfundsøkonomiske omkostninger ved tiltaget. Nationale tiltag der kan medføre lækage, dvs. en negativ klimapåvirkning i udlandet, bør ligeledes opgøres i både KF og GA.</p>		
<p>Ideen med en <u>Global</u> Afrapportering er netop <i>ikke</i> at følge FN's begrænsninger af, hvad der skal afrapporteres på, hvilket er baseret på en territorial opgørelse (nationalt udslip), men at afrapportere på de <u>internationale</u> effekter af Danmarks klimaindsats og udledning. Derfor er det urimeligt, at der henvises til FN's opgørelsesregler som ENS's begrundelse for ikke at medregne CO2-udslippet fra biomasse og biobrændstof i GA21 (s. 50). FN's opgørelsesregler indgår ikke som et krav under bemærkningerne til §6 i Klimaloven om Klimastatus- og fremskrivning. Tværtimod er det netop meningen med GA, at den ikke følger FN's regler. Derfor bør der fastsættes nye GA-regler for, hvad der skal opgøres i GA.</p>	92-gruppen	<p>FN's opgørelsesregler er ikke brugt som begrundelse for ikke at medregne udledninger fra biomasse i det forbrugsbaserede klimaaftryk i GA21. Tværtimod henvises der i GA21 til, at de biogene udledninger fra afbrænding af biomasse rapporteres som 'memo item' som følge af FN's opgørelsesregler og de rapporterede tal opgives. Herudover anføres det, at en egentlig vurdering af de samlede klimaeffekter fra forbrug af biomasse ikke er foretaget i GA21 pga. mangel på robuste data og opgørelsesmetoder.</p>
<p>Der indgår ikke umiddelbart nogle CO2-lækage betragtninger i afrapporteringen, hvilket er rimeligt når rapporten søges afholdt ikke-normativ. Man kan argumentere for, at dele af det importerede forbrugs CO2 skyldes tidligere udflagning af produktion. Det kan lede til det forhold, som også klimaloven indeholder, at danske CO2-reduktioner skal være reelle, således at man ikke blot forskyder udledningerne til mindre effektive producenter for dernæst at importere udledningen - uden nogen global CO2-effekt eller ligefrem et forværret globalt CO2-aftryk.</p>	Dansk Industri (DI)	<p>CO2-lækage er en væsentlig dimension, når man beskæftiger sig med Danmarks globale påvirkning af klimaet. Dette er dog ikke et forhold, som det har været muligt at undersøge nærmere i forbindelse med GA21, da det forudsætter en nærmere analyse af klimaaftryk og erhvervsudvikling over tid m.v.</p>
<p>Der kan være fordele for det globale klima ved at have produktion i lande, som er ekstra dygtige til klimavenlig produktion fra nogle sektorer. Dette aspekt berøres ikke i rapporten. Det gælder bl.a. ift. fødevarereproduktion. Ifølge WRI's seneste rapport er der et behov for en ekstra fødevarereproduktion globalt på 45 pct., hvis man skal brødføde verdens øgede befolkning (WRI 2021). Herunder vil efterspørgslen på kød ifølge FAO's prognoser i 2050 at være vokset til 455 mio. tons kød. Det er en stigning på knap 200 tons fra</p>	Landbrug og Fødevarer	<p>En analyse af, hvad klimaaftrykket af dansk landbrugs- & fødevarereproduktion er ift. udenlandsk landbrugs-, og fødevarereproduktion har ikke været inden for scopet af GA21.</p>

<p>kødefterspørgslen i 2005. Det danske fødevarerhverv er blandt verdens bedste til at producere klimaeffektive fødevarer, som jf. rapporten udgør en stor del af føde-vare-aftrykket (Lesschen et al 2011, WRI 2020). Når man kigger på det globale aftryk, bør man således også kigge på den klimaeffektive danske produktion og den stigende efterspørgsel ift. at måle effekterne.</p>		
--	--	--

Kapitel 2: Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Omkring halvdelen af de samlede globale udledninger af drivhusgasser skyldes, at vi udvinder og forarbejder naturressourcer. I klimaindsatsen er det ikke nok kun at fokusere på vedvarende energi og energieffektivitet. Vi skal også bruge cirkulær økonomi som en del af værktøjskassen. Klimapartnerskabet savner en tydelig reference til den danske indsats i forhold til omstilling til en cirkulær økonomi i rapportens afsnit om Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk.</p> <p>Under rapportens øvrige kapitler er det i faktabokse illustreret, hvad der kan have effekt på klimaudledningerne – herunder konkrete eksempler fra virksomheder eller konkrete indsatsområder, der kan arbejdes med. Det savnes under kapitlet om Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk.</p> <p>Klimapartnerskabet opfordrer derfor til, at der indsættes faktaboks om koblingen mellem klima, forbrug og cirkulær økonomi i kapitlet om dansk forbrug. Klimapartnerskabet har beskrevet seks indsatsområder indenfor en cirkulær omstilling i Danmark, der på forskellig vis har en positivt effekt på klimaet.</p>	<p>Klimapartnerskab for affald, vand og cirkulær økonomi</p>	<p>ENS vil undersøge mulighederne for at belyse indsatsen vedr. cirkulær økonomi i GA22 på den efterspurgte vis.</p>
<p>Omkring halvdelen af de samlede globale udledninger af drivhusgasser skyldes, at vi udvinder og forarbejder naturressourcer. Vi skal derfor have cirkulær økonomi med som en del af værktøjskassen, når vi adresserer klimaudfordringen. DI savner en tydelig reference til den danske indsats i forhold til omstilling til en</p>	<p>Dansk Industri (DI)</p>	<p>Se svar ovenfor.</p>

<p>cirkulær økonomi i rapportens afsnit om Danmarks forbrugsbaserede klimaaftryk.</p> <p>DI opfordrer derfor til, at der indsættes faktaboks om koblingen mellem klima, forbrug og cirkulær økonomi i kapitlet om Danmarks forbrugsbaserede udledninger.</p>		
<p>Netto CO2-effekten ved at medtage forbrug af importerede varer og fratække eksport kan føre til den konklusion, at nettoudledningen bliver mindre såfremt CO2-intensiteten i dansk eksporterede varer er så høj som muligt. Og realisering af det danske 70 pct. klimamål vil på den måde forværre forbrugsaftrykket samlet set. Det understreger den påpasselighed, der skal til for ikke at overfortolke på disse data.</p>	<p>Dansk Industri (DI)</p>	<p>Dansk eksport er et område med væsentlig betydning for det globale klima. ENS vil derfor se på mulighederne for fremadrettet at belyse effekterne nyttet til den danske eksport yderligere.</p>
<p>Det fremgår af rapporten, at fødevarer står for en væsentlig del af danskernes klimaaftryk ift. forbrug. Det er dog vigtigt, at danskernes kost aldrig kun vælges ud fra dets klimaaftryk. I stedet bør man kigge på det i sammenhæng med ernæring, så der ikke løses et problem ved at skabe et nyt. Hvis man kun kigger på klimaaftrykket, vil det fx være bedre at drikke cola end mælk, hvilket i længden kan blive en udfordring ernæringsmæssigt.</p>	<p>Landbrug og Fødevarer</p>	<p>Formålet med Global Afrapportering er jf. klimaloven at belyse Danmarks effekt på det globale klima. Fokus har derfor været på at belyse klimaaftrykket fra bl.a. fødevarer. Men det er rigtigt, at der er mange andre hensyn, som man kan tage højde for ifm. f.eks. valg af fødevarer.</p>
<p>Opgaven, Global Afrapportering skal opfylde, er at belyse de globale effekter af dansk import og de dele af dansk forbrug, der (som f.eks. internationale flyrejser) ikke fanges af det nationale CO2-regnskab. GA skal dermed sikre at indsatsen med at reducere Danmarks indenlandske udslip ikke sker på bekostning af øget udslip i udlandet. Der står intet i klimaloven om, at den globale opgørelse skal fraregne CO2-udslippet fra de varer, der indgår i Danmarks eksport. Danmark har en meget eksport-intensiv økonomi, hvorfor effekterne af dansk import umuligt kan belyses af en metode, der fraregner eksportens klimaeffekter. Det er dog desværre præcis, hvad ENS har gjort i denne første Global Afrapportering ved at bruge input:output modellen. Det medfører følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - GA21 skjuler 18 mio. ton CO2e indenlandsk udslip. Danmarks udslip var i 2019 46,7MT (KF21 s11). Ved at fraregne udslippet fra varer, der eksporteres ud af Danmarks 	<p>92-gruppen</p>	<p>Der står i Klimaloven at GA skal søge at belyse effekterne af dansk <i>forbrug</i> og import. I GA21 belyses dette via en metode, der tilnærmelsesvis er sammenlignelig, med den metode lande, vi normalt sammenligner os med, også anvender. Det betyder, at der anvendes en metode, hvor både nationale og importrelaterede udledninger indgår i udgangspunktet, men hvor eksportrelaterede udledninger trækkes fra i den endelige opgørelse af Danmarks samlede forbrugsrelaterede udledninger, da udledningerne fra disse varer og tjenesteydelse ikke er knyttet til Danmarks forbrug, men til andre landes forbrug.</p> <p>I GA er udledningerne fra Danmarks eksport dog samtidig opgjørt, oplyst og fordelt på forskellige sektorer, således at effekterne af denne kan vurderes uanset, at udledningerne herfra ikke indgår i det forbrugsbaserede klimaaftryk.</p>

<p>territorium nedskriver GA21 DK's indenlandske udslip fra 46,7 til 28,7 mio. ton CO₂e².</p> <ul style="list-style-type: none"> - GA21 skjuler 38 mio. ton CO₂e fra udlandet af det udslip GA21 tilskriver dansk import. Udslippet fra Danmarks samlede vareimport er beregnet til 70,2MT for 2019³. Ved at fraregne CO₂-udslip, der indgår i varer der eksporteres ud af Danmarks territorium, nedskriver GA21 klimaeffekten i udlandet af dansk import fra 70,2MT til 32,3MT. - GA21 ignorerer at medregne 26,6 MT. Udover at skjule 38 mio. ton af de 72 mio. ton CO₂e udenlandsk udslip som GA21 dog sætter tal på, udelader GA21 at sætte tal på en lang række andre udslip, der er forårsaget af dansk import og forbrug (uddybes i senere kommentar). <p>Input-output metoden er en uhensigtsmæssig opgørelsesmetode, der ikke bør gentages i GA22.</p>		<p>Udledningerne for import vil således enten indgå i det forbrugsbaserede klimaaftryk eller være en del af de udledninger forbundet med eksporten, der er angivet i GA.</p> <p>Til at opgøre det samlede forbrugsbaserede klimaaftryk vurderer ENS, at Input-Output tilgangen er den bedste anvendelige.</p> <p>Dansk eksport er samtidig et område med væsentlig betydning for det globale klima. ENS vil derfor se på mulighederne for fremadrettet at belyse effekterne knyttet til den danske eksport yderligere.</p> <p>For så vidt angår de indenlandske udledninger opgøres alle disse i KF, hvor de sættes i forhold til 70 pct. målet, men indgår ikke fuldt ud det forbrugsbaserede klimatryk. Det skyldes, at ikke alle udledninger fra dansk territorium er knyttet til forbrug i Danmark.</p>
<p>Input:output modellen går imod regeringens erklærede hensigt om, at GA skulle omfatte hele den globale klima- og afskovningseffekt af Danmarks import. Under forespørgselsdebatten i folketinget den 29. april 2020 blev fødevarerministeren af Søren Egge (EL) spurgt, hvordan regeringen agtede at håndtere de 6,2MT CO₂-udslip (udenfor Danmarks eget territorium), som Danmarks årlige import af 1,7 MT sojaskrå er årsag til. Mogens Jensen svarede:</p> <p><i><u>“Der skal ikke være nogen tvivl om, at jeg mener, at den soja, vi importerer til Danmark, skal kunne garanteres hundrede procent og ikke medvirke til afskovning eller anden fortrængning af vegetation. (...) Når klimapartnerskabet ikke har taget sojaproblematikken eller udledningen ind i deres rapport, er det jo, fordi de er blevet bedt om at forholde sig til den nationale kontekst. Men jeg er selvfølgelig også enig i, at vi skal se det her på et globalt niveau, og derfor vil jeg selvfølgelig også gerne presse på for, at vi sikrer, at det kommer ind i</u></i></p>	92-gruppen	<p>Udledningerne knyttet til Danmarks forbrug af importeret soja er kun delvist indregnet i opgørelsen af Danmarks samlede forbrugsbaserede udledninger. Det skyldes, at de udledninger, der knytter sig til ændringer i arealanvendelse pga. metodemæssige udfordringer ikke indgår i opgørelsen af Danmarks samlede forbrugsbaserede udledninger. Udledninger fra dansk forbrug knyttet til ændringer i arealanvendelse (herunder også de udledninger der er forbundet med dansk forbrug af soja) er således belyst og kvantificeret særskilt i GA21.</p>

² GA21 s34 oplyser at DKs eksport-korrigerede forbrugsaftryk i 2019 er 61 mio. ton CO₂e hvoraf 53% hidrører fra udlandet.

³ GA21 delrapport2 s17 https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Basisfremskrivning/delrapport_2_-_beregning_af_danmarks_samlede_forbrugsbaserede_klimaaftryk.pdf

<p><u>den globale afrapportering, som jo også ligger i vores nationale klimalov, så vi får talt den her udledning med, når vi nu skal gøre op, hvordan indvirkningen er på miljøet og klimaet, også på globalt plan.”⁴</u></p> <p>Til trods for, at fødevareministeren altså lovede Folketinget, at sojaimportens CO2s aftryk, inklusiv CO2 udslippet fra afskovning/ændring i arealanvendelsen, ville blive indregnet i den Globale Afrapportering, har GA21 gjort det modsatte.</p>		
<p>I forsvar for input:output modellen henviser ENS til, at input:output modellen også blev brugt af UK og SE i hhv. 2017 og 2018 (GA21 s. 30). Det vil dog være langt mere perspektivrigt, hvis Danmark i stedet kopierede EU's tilgang.</p> <p>EU er som en del af Green Deal undervejs med opdatering af direktiv om ikke-financiell rapportering, som omdøbes til Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Det nyligt fremsatte direktivforslag stiller krav om, at virksomheder rapporterer på klimapåvirkning af <u>hele</u> deres værdikæder⁵. I EU forståelsen af værdikædeansvar er der ingen ansvarsfritagelse for CO2-udslip fra importerede komponenter, der senere eksporteres. Regeringens globale afrapportering bør, ligesom danske virksomheder vil skulle under det nye direktiv, rapportere på klimapåvirkningen af hele importen.</p> <p>Hensigten med værdikæde-rapporteringen i CSRD er skridt mod at opfylde EU's biodiversitetsstrategis hensigt om stoppe, at EU er årsag til afskovning udenfor EU's grænser⁶. EP havde flertal for det samme krav i oktober 2020. Danmark har som et af de ni lande i</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Der vurderes, at de samlede danske forbrugsbaserede udledninger bedst belyses ved hjælp af den anvendte metode i GA, der ligeledes anvendes i en række andre lande herunder Sverige, Holland, Frankrig og Storbritannien (for metodiske forskelle henvises til Beregning af Danmarks samlede forbrugsbaserede klimaaftryk - Delrapport 1: Metodevalg, afsnit 2.3). På nær Frankrig har disse lande alle anvendt Exiobase koblet til nationale statistiske data. Frankrig overvejer at anvende Exiobase i deres kommende revision. I UNEP's Emission Gap Report 2020⁷ (Figur 2.3, s. 7), beregnes det forbrugsbaserede klimaaftryk for USA, Japan, Kina, Indien, Rusland og EU27-UK. Her anvendes ligeledes den overordnet set samme metode. Dog anvendes databasen GTAP uden kobling til nationale statistiske data.</p> <p>Dansk eksport er samtidig et område med væsentlig betydning for det globale klima. ENS vil derfor se på mulighederne for fremadrettet at belyse effekterne knyttet til den danske eksport samt virksomhedernes styring af værdikæder yderligere.</p>

⁴ 92-gruppens egen fremhævning, uddrag fra referat af møde 101 i Folketinget d. 29. april 2020:

https://www.folketingstidende.dk/samling/20191/salen/M101/20191_M101_referat.pdf

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/210421-sustainable-finance-communication_en#csrd

⁶ <https://www.google.com/url?q=https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri%3DCELEX:52020DC0380%26from%3DEN&sa=D&source=editors&ust=1621238657216000&usg=AOvVaw2WEDN4D94sjHibHChIddVe>

⁷ <https://www.unep.org/emissions-gap-report-2020>

<p>Amsterdam partnerskabet under skiftende regeringer arbejdet for EU-lovgivning vedrørende afskovningsfri værdikæder. Det vil på den baggrund være mærkeligt, at Danmark i GA skulle have anlagt en anden forståelse af værdikæder - hvor eksport fraregnes og hvor afskovning udelades og ikke indregnes i de importerede produkters CO2-aftryk - end den der endelig er ved at komme til at gælde i EU.</p>		
<p>Den forbrugsbaserede opgørelse, der opnås ved input:output modellen giver kun et billede af Danmarks "eget forbrug". Det er udmærket at få lavet en sådan analyse ca. hvert tiende år. Men netop fordi input-output modellen trækker så meget af udslippet fra, fordi eksporten trækkes fra, er input-output modellen særdeles uegnet til år for år at kortlægge, om Danmarks globale klimaaftryk øges eller mindskes. Hvis f.eks. danske svineproducenter til næste år skulle lykkedes med at have erstattet 100.000 ton af den nuværende import på 1,7 mio. tons Sydamerikansk sojaskrå med dansk dyrket græs-proteinfoder, ville det give en global CO2-reduktion på ca. 370.000 ton CO2⁸. Det er netop sådan en årlig udvikling, som de årlige GA'er skal kunne opfange. Det vil GA22 sagtens kunne, hvis den blot holdt sig til opgaven beskrevet i klimaloven om at belyse klimaeffekten af DK's import. Men det kan ikke gøres med input:output metoden, der fraregner alt CO2, der skyldes varer DK eksporterer. 95% af dansk svinekød eksporteres. Så med input:output metoden vil kun 5% af svineproducenternes 370.000 ton CO2-reduktion, dvs. blot 18.500 ton CO2, blive medregnet i den globale afrapportering. Input:output modellen er således ubetinget uegnet til at belyse udviklingen i Danmarks internationale klimaeffekter -både udledning og reduktion. Som grønt foregangsland der hjælper andre lande til at blive mere klimavenlige, skal vi selvfølgelig sikre, at de produkter de køber af os er mest muligt klimavenlige.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Se svar ovenfor</p>

⁸ IFRO opgør udslippet fra DKs 1.7MT soja til 6,2MT CO2. Hvorfor 100.000ton soja må udgøre 365.000 ton CO2
Side 9/26

<p>Svinekød er ikke alene om at have en meget høj eksportratio. Det samme er tilfældet for en lang række danske virksomheder (se sektion 2a i 92grps hørings svar til forudsætningerne for GA).</p>		
<p>Brug af branchegennemsnit forhindrer at Global Afrapportering kan opfange begyndende udvikling i Danmarks globale klimaeffekter. Input-output modellen, der anvendes i GA21 vil formentligt ikke engang registrere de 18.500 ton CO₂. Det skyldes at CO₂-tallene i import:eksport modellen er udregnet på baggrund af gennemsnitlige CO₂-tal for hver branche (GA21, s.29). Et sådan CO₂-gennemsnit for en hel branche kan per definition ikke opfange klimaindsatsen hos early adapters. Forbedringer vil først begynde at blive opfanget i branchegennemsnittet efter den klimarigtige produktionsmetode har nået ret stor udbredelse i hele branchen. Også af denne grund er det meningsløst at bruge input:output modellen til en årlig opgave som GA. GA udføres årligt netop fordi det skal være et redskab for folketings til at kunne følge med i udviklingen af Danmarks faktiske globale klimapåvirkning år for år.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Det vurderes, at danske forbrugsbaserede udledninger bedst belyses ved hjælp af den anvendte metode i GA21. For at opfange tendenser på mikro-niveau – for enkelte virksomheder – vil der skulle anlægges et andet perspektiv. Hvilket kan være relevant i visse sammenhænge. Fx til at belyse mulige udviklingstendenser i en branche. Effekter på dette niveau vil dog ikke grundlæggende rykke på størrelsen af Danmark forbrugsrelaterede udledninger,</p>
<p>De globale klimaeffekter af Danmarks import i 2019 sættes i GA21 til samlet 70,2 mio. ton CO₂e (dvs. de 70,2 MT fremgår af uransagelige grunde IKKE i GA21 hovedrapporten, men skal findes i et bilag til GA21, delrapport 2). Dette tal, 70,2 MT CO₂, omfatter dog ikke en lang række globale udslip som DK er årsag til. GA21s ignorerer således:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ca. 6,2MT CO₂-udslip fra afskovningseffekten af DK's import af sojaskrå GA21 medregner udslippet fra selve dyrkning af soja og processing, men medtager ikke CO₂ fra ændringer i arealanvendelsen (LUC), der skyldes sojadyrkning. LUC effekt af sojaskrå er af DCA beregnet til 3,667ton⁹ CO₂ per ton sojaskrå. DK's import af ca. 1,7MT sojaskrå er således 		<ul style="list-style-type: none"> - Det er rigtigt at de 70,2 MT import ikke inkluderer effekter fra afskovning. Der er dog et særskilt afsnit i GA21 om effekter fra ændringer i arealanvendelse relateret til dansk forbrug, hvor disse er kvantificeret.

⁹ DCA side 117. Sojaskrå inkl. ændringer i arealanvendelse udleder 4,219 kg CO₂ per kg sojaskrå. Sojaskrå uden ændringer i arealanvendelsen udleder 0,552Kg CO₂ per kg sojaskrå. <https://dcapub.au.dk/djfpublikation/djfpdf/DCArapport116.pdf>
Side 10/26

<p>ansvarlig for en et CO₂-udslip på ca. 6,2 MT som er afskovningseffekten af den danske sojaskrå.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ca. 7 mio. ton CO₂-udslip fra importeret træbiomasse. Danmark importerede 53% af vores træbiomasse i 2018. Træbiomasse udgør størstedelen af den faste biomasse, der bruges til energiformål (75%), hvilket medfører en væsentlig CO₂ udledning ved forbrænding. Alene den importerede del af træbiomassen udgjorde derfor i 2018 hele 7 mio. ton CO₂¹⁰. - 0,46-1,6 mio. ton udslip som afskovningseffekten af DK's forbrug af biodiesel. Danmark brugte i 2019 7PJ biodiesel¹¹. GA21 medregner kun udslippet fra at fremstille denne biodiesel. GA21 indregner dog ikke de biodiesel-LUC-faktorer, som EU kommissionen har beregnet til mellem 65gCO₂/MJ for rapsdiesel og 231gCO₂/MJ for palmeolie¹². - Ca. 3,5-10 mio. ton udslip ved ikke at medregne non-CO₂ effekt af fly¹³. Klimapåvirkningen (GWP) fra flytransport er 		<ul style="list-style-type: none"> - Hvis udledningerne fra <i>afbrænding af træbiomassen</i> isoleret set blev lagt til grund for vurderingen af biomasseforbrugets klimaeffekt, ville klimaaftrykket blive overvurderet, idet optaget af CO₂ i de skove biomassen stammer fra ikke ville indgå. Klimaaftrykket fra brug af biomasse er ikke medregnet i GA21, da det eksisterende metodiske og datamæssige grundlag ikke vurderes at være tilstrækkeligt robust. Der er i GA21 i et særskilt afsnit beskrevet, hvilke faktorer, der skulle tages højde for, hvis effekten fra forbrug af biomasse skulle opgøres. Energistyrelsen arbejder på at sikre metodeudvikling og mere solide data på dette område, således at det bliver muligt at belyse området bedre i kommende globale afrapporteringer. - På s. 58 i GA21 er ILUC effekter for det danske forbrug af forskellige biobrændstoffer vist såfremt VE-direktivets ILUC værdier anvendes.
--	--	--

¹⁰ Danmarks forbrug af fast biomasse til energiformål udgør 157 PJ, og 75% deraf er træbiomasse (=117.75 PJ). Ud af den træbiomasse blev der i 2018 importeret 53%, svarende til 62.41 PJ. (Beregnet på tal fra Energistyrelsens Biomasseanalyse fra 2020: https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Bioenergi/biomasseanalyse_final_ren.pdf Ganget op med IPCC's (2006) emissionsfaktor for træ på 112 kg/GJ (se tabel i DCE rapportering til FN s. 126 <http://dce2.au.dk/pub/SR231.pdf>) giver det en udledning på = 6.97 mio. ton CO₂.

¹¹ KF21 transport excel f, energiforbrug https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Basisfremskrivning/kf21_transport.xlsx

¹² Globiom s10 https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf

¹³ "Updated analysis of the non-CO₂ effects of aviation" <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020SC0277&from=EN>

<p>ifølge det Europæiske Luftfartssikkerhedsagentur mellem 1,7 og tre gange større end selve CO₂-udslippet fra flyets brændstof. GA21 medregner 5MT CO₂ som flytrafikkens udslip, men undlader at indregne GWP.</p> <p>- Ca. 5,6 MT ved ikke at medregne opstrømsudslippet af Danmarks forbrug af fossile brændstoffer. Når fossilt brændstof anvendes i en bil udleder det ved forbrænding 73gCO₂e/MJ for benzin. Men udover CO₂-udslip ved afbrænding har fossile brændstoffer et betydeligt opstrømsudslip (fra udvinding, flaring, raffinering mm.), som betyder at fossilt brændstof ifølge VE-direktivet¹⁴ udleder 94gCO₂e/MJ. Den globale effekt af hver MJ fossilt brændstof Danmark anvender, eller undlader at anvende, er således 28,7% højere end det udslip der opgøres af Energistyrelsen. Danmarks forbrug af olie i 2019 resulterede i 19,5 mio. ton CO₂¹⁵. Ved ikke at medregne dette opstrømsudslip ignoreres 5,6MT CO₂ (se videre i 92-gruppens kommentarer til KF forudsætninger, pkt2¹⁶).</p>		<p>- Det er korrekt, at non-CO₂ effekter fra flytrafik ikke er indregnet. Dette skyldes usikkerheden knyttet til disse estimater.</p> <p>- Opstrømsudslippet af Danmarks forbrug af fossile brændstoffer er medregnet i det forbrugsbaserede klimaaftryk. Disse udledninger er medtaget i de brancher som køber det udvundne, raffinerede og transporterede fossile brændstof. Dvs. når en dansker køber benzin på en tankstation så vil dette køb indeholde en udledning fra både udvinding, flaring, raffinering, transport, etc. Selve afbrændingen af benzinen opgøres derudover som en del af den post, der hedder "direkte udledninger fra husholdninger" (se. Figur 3 på s. 34 i GA21)</p>
--	--	--

Kapitel 3, afsnit 3.1: Ændringer i arealanvendelse som følge af forbrug

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>I rapporten nævnes fødevarerhervets import af soja, og dettes klimaaftryk i flere kapitler, ligesom det medregnes under det gennemsnitlige forbrug for fødevarer. I den henseende er det dog vigtigt, at huske på følgende faktorer. Først og fremmest er der stor usikkerhed om drivhusgasemissioner ved LULUCF, og LUC, som er hovedparten af klimaaftrykket ved importeret soja. Dernæst så er emissionen fra importen tilføjet under forbruget af fødevarer, uden at der tages tilstrækkelig højde for, at importen af soja i høj grad</p>	<p>Landbrug og Fødevarer</p>	<p>1) Der er taget højde for at dansk produceret fødevarer i vid udstrækning eksporteres ud af landet.</p> <p>2) LUC effekter er beskrevet i særskilt afsnit netop pga. meget store usikkerheder</p>

¹⁴ EU's VE direktiv, Bilag V, C. Metoder, pkt. 19: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001&from=LV>

¹⁵ Energistyrelsen (2019) 'Energistatistik 2019.' S. 40.

¹⁶ https://92grp.dk/files/92-gruppens_kommentarer_til_KF21_foruds%C3%A6tninger.pdf

<p>anvendes til foder til den animalske produktion som i overvejende grad eksporteres. Det danske fødevareerhverv er et eksporterhverv, og 75 pct. af alle de fødevarer, der produceres i Danmark, eksporteres. Det giver et ufuldstændigt billede blot at indregne importen af soja uden at tage tilstrækkeligt højde for det i eksportudregningerne.</p>		
--	--	--

Kapital 3, afsnit 3.2: Forbrug af biomasse til energiformål og biobrændstoffer

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Klimaloven var ekstremt tydelig mht., at en hovedopgave for GA er at <i>“redegøre for de internationale effekter af den danske klimaindsats”</i>. DK's import af biomasse og biobrændstoffer er i allerhøjeste grad en helt direkte konsekvens af den danske klimaindsats. Det er derfor fuldstændigt uacceptabelt at ENS s. 49 kaster håndklædet netop mht. bioenergien:</p> <p><i>“Det er vanskeligt at give et retvisende billede af, hvordan Danmarks forbrug af biomasse til energiproduktion og biobrændstoffer til transport påvirker det globale klima. En kvantificering af de samlede udledninger knyttet til dette har således ikke været mulig at gennemføre ifm. Global Afrapportering 2021.”</i></p> <p>Ingen kræver at ENS får alle tallene rigtigt i den første GA. Det er korrekt at det er en vanskelig opgave, men det er ikke korrekt, når ENS hævder, at der ikke kan gives et retvisende billede af omfanget af bioenergi-udledningerne (GA21 s.28, 49)</p>	92-gruppen	ENS vurdering er, at det for indeværende ikke har været muligt at opgøre de udledninger der er forbundet med Danmarks forbrug af biomasse på en måde der var tilstrækkelig solid.
<p>For biobrændstoffer har ENS siden 2010 årligt modtaget detaljeret rapportering om hvert eneste parti biobrændstof de danske benzinselskaber har benyttet. Denne rapportering omfatter informationer om hvor meget CO₂/MJ, der er blevet udledt ved fremstilling af biobrændstofferne. Benzinselskabernes rapportering omfatter derimod ikke CO₂-udslippet fra den afskovning (ILUC) som biobrændstofferne har været årsag til. De specifikke ILUC faktorer,</p>	92-gruppen	I den globale afrapportering indgår der en afrapportering af ILUC-effekter fra de anvendte biobrændstoffer. Her er benyttet de værdier, der indgår i EU's VE2-direktiv. Det er således disse værdier som brændstofleverandørerne er forpligtet til at indberette efter på nuværende tidspunkt. Tallene er baseret på EU-Kommissionens gennemgang af en lang række studier af ILUC-effekter af forskellige former for biobrændstoffer. Hvorvidt

<p>der gælder for de enkelte typer biobrændstoffer, er at finde i EU-kommissionens Globiom rapport¹⁷. Med de to oplysninger ville ENS let og præcist kunne beregne klimaeffekten af DK's import af biobrændstoffer. Af uransagelige grunde valgte ENS/KEFM, at den globale afrapportering af de internationale klimaeffekter af Danmarks klimaindsats IKKE omfatter biobrændstoffernes afskovnings (ILUC) effekt (GA21 s. 56). ENS forsvarer sin beslutning med, at ILUC tallene er upræcise. Det er ubestridt, at der ikke eksisterer 100% præcise opgørelser af ILUC tallene. Det får vi i sagens natur aldrig. ENS løsning (s.59) om at afvente med at indregne ILUC indtil der eksistere solide data er derfor helt uacceptabel. Løsningen i GA22 bør være, at Globiom ILUCs tal benyttes. ENS har ret i. at det ikke vil give 100% præcise tal, men det vil være langt mere retvisende tal, end resultatet ved ikke at medtage dem.</p>		<p>Globiom-studiet er mere korrekt end andre studier er fortsat noget, der diskuteres, da der er endog meget store variationer i værdierne, hvilket der også redegøres for i den globale afrapportering.</p>
<p>For biomasse har ENS et dårligere datagrundlag end for biobrændstoffer. Det er først med det nye VE-direktiv fra 2018 at biomasse importørerne, på samme vis som biobrændstof importørerne allerede gør, årligt skal indlevere tilsvarende detaljeret rapporteringer, for hvert parti biomasse de anvender. I afventning af, at ENS næste år modtager meget bedre biomasse data er et rimeligt 2021-forsøg på at belyse de internationale effekter af Danmarks forbrug af biomasse at udregne CO2-udslippet fra den importerede biomasse. ENS egen biomasseopgørelse viser, at 53% af træbiomassen var importeret i 2018¹⁸. Den importerede biomasse kan tillægges DCE's/IPCC's emissionsfaktorer for biomasse. Man kan således udregne at DK import af biomasse giver et CO2-udslip på ca. 7MT CO2. DCE's/IPCC's emissionsfaktor medregner kun udslippet, når træet brændes. Udslip forbundet med skovenes kulstofpulje og udslippet fra den procesenergi der er brugt til at fælde, flise, tørre, presse og transportere træbiomassen er heller ikke medregnet i de 7MT. Udslip til biomassens procesenergi skulle, hvis</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>ENS vurdering er, at det for indeværende ikke har været muligt at opgøre de udledninger der er forbundet med Danmarks forbrug af biomasse på en måde, der var tilstrækkelig solid.</p>

¹⁷ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf

¹⁸ Energistyrelsen (2020) 'Biomasseanalyse': https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Bioenergi/biomasseanalyse_final_ren.pdf

Dansk Energis Brancheaftale er blevet fulgt, være blevet reduceret til 187 Kg CO2/MWt i 2020.		
---	--	--

Kapitel 3, afsnit 3.3: International skibs- og luftfart

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Som det fremgår af perspektivering af afrapporteringen for International skibsfart i afsnit 3.3.2, så er der fortsat behov for dialog om metodeudviklingen og datagrundlaget for afrapporteringen for international skibsfart.	Danske Rederier	ENS er enig heri, og imødeser fortsat samarbejde om datagrundlag, metodeudvikling og indikatorer for udviklingen.
Af rapporteringen afspejler det niveau for opgørelse af udledningerne fra international skibsfart, som er muligt på nuværende tidspunkt. Dog undrer det, at den danske indsats i den International Maritime Organisation (IMO), ikke er beskrevet i afsnittet "Globale klimadiplomatiske indsatser" (afsnit 6.4). Her gøres en betydelig konkret klimadiplomatisk indsats, som bør beskrives på linje med "Getting-to-Zero-Coalition" og "Mission Innovation."	Danske Rederier	ENS vil undersøge mulighederne for at belyse indsatsen i GA22 på den efterspurgte vis.
Kommentar til illustration 8: Danske skibe i udlandet er ikke kun skibe under danske flag, men skibe opereret af et dansk rederi. Det er ofte en udfordring for udenforstående at følge denne distinktion og derfor er det uheldigt, at skibet til højre på illustrationen har et Dannebrog på siden. Vi vil foreslå at tage det væk, da teksten under billedet forklarer skibets tilhørsforhold.	Danske Rederier	Illustrationen på side 8 er udarbejdet mhp. at understøtte teksten, men selve flaget som symbol kan for søfartskyndige forstås som det samme som "dansk flagede", hvilket det ikke betyder her. Det overvejes enten af fjerne flaget eller forsyne figuren med yderligere forklaring.
Kommentar til boks 15: Beskrivelsen under "Verdens første containerskib med mulighed for CO2-neutral drift" er ikke helt korrekt. Selvom skibet vil være i stand til at sejle på VLSFO (lavsvovlsolie) er det planen, at skibet skal drives af kulstof-neutralt e-metanol eller bæredygtigt bio-metanol fra starten. Etanol er således ikke en del af planen.	Danske Rederier	Det vil blive rettet i teksten.
Afsnit 3.3, side 60 midtfor, hvor I skriver "for begge udledningstal er der en svagt...." Det er korrekt, men I kunne dog som andre steder i materialet skrive "i perioden frem til xx...." for at indikere at COVID19-effekten vil vise helt andre reducerede tal fremover.	Dansk Industri (DI)	Det fremgår af tekst og figurer generelt, at den anvendte data er frem til seneste statistikår, og det fremgår også, at det i dette tilfælde er 2018, og at den udvikling der beskrives, således er frem til og med 2018. Det er indlysende, at data for 2020 vil give

		et andet billede, men det vil næppe være typisk for udviklingen, og vil først kunne beskrives i en senere GA.
Boks 14, side 64 (om SAS): SAS gør opmærksom på at de har skærpet deres mål, således at det nu hedder 25 % i 2025 ift 2005 (det samme går igen i baggrundsnotatet for international transport, side 6) Bemærkningen om SAS-ejerstrukturen øverst side 65. Norge har efter 2019 ikke længere nogen ejerandel i SAS. Til gengæld er den svenske og danske øget. Det skal huskes til næste rapport.	Dansk Industri (DI)	Det vil blive rettet, såfremt der kan findes en kilde hertil. M.h.t. ejerandele af SAS vil dette blive rettet i kommende GA.
Til baggrundsnotat for international transport: <ul style="list-style-type: none"> • Boks 1, side 3 nederst: Her burde I slutte med samme sætning, der er i hovedrapportens boks 13, side 62: "Rapporten peger endvidere på, at bæredygtigt brændstof kan være en væsentlig kilde til at nedbringe denne effekt". • SAS-afsnittet, side 6 – se bemærkningen om SAS-mål i parenteser ovenfor. • Øverst side 8: Thomas Cook Airlines hedder nu Sunclass Airlines 	Dansk Industri (DI)	<ul style="list-style-type: none"> • Baggrundsnotat fokuserer på baggrund og derfor er den sidste sætning, som repræsenterer en konklusion, ikke med. • SAS-mål rettes også i baggrundsnotat, såfremt der kan tilvejebringes en kilde hertil. • Ang. "Thomas Cook Airlines", så slettes delsætningen "som luftfartselskaberne SAS og Thomas Cook Airlines", for at undgå forvirringen omkring lukning/navneskift for Thomas Cook Airlines (og fordi kilden nævner flere selskaber). Samtidig ændres kildehenvisningen fra "Side 45" til "slide 44".

Kapitel 3, afsnit 3.4: Eludveksling med udlandet

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
Der bruges en betydelig del af GA-rapporten på at opgøre den positive effekt af vores el-eksport fra vedvarende energi, men ikke den samtidige negative effekt af vores eksport af naturgas produceret i Danmark.	92-gruppen	Det fremgår specifikt af klimaloven, at den globale afrapportering skal belyse effekterne af eksport vedvarende energi.

Kapitel 4: Dansk erhvervslivs indsats for det globale klima

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
-------------	----------	----------------------------

Rapporten har undersøgt og kortlagt en række af de globale klimaeffekter ud fra de 13 klimapartnerskaber, som leverede deres anbefalinger til regeringen i marts 2020. Selvom flere klimapartnerskaber nævnte, og i nogen tilfælde behandlede, sektorernes internationale klimaeffekter, så er dette ikke belyst tilstrækkeligt i flere af rapporterne. Derfor bør Energistyrelsen kigge ud over klimapartnerskaberne og undersøge effekterne yderligere. Det skyldes, at klimapartnerskabernes opgave var at komme med anbefalinger til opfyldelse af det nationale 70 pct. reduktionsmål i 2030, og ikke belyse den internationale problemstilling.	Landbrug og Fødevarer	Afrapporteringen fra klimapartnerskaberne i marts 2020 fokuserede primært på partnerskabernes bidrag til Danmarks 70 pct.-mål, men vigtigheden af den globale dimension er alligevel fremtrædende i mange af rapporterne. Formålet med kortlægningen af erhvervslivets indsats igennem Klimapartnerskabernes afrapportering var at give et første overblik. Et overblik som vil blive uddybet i kommende Globale Afrapporteringer, hvor effekterne af bl.a. dansk eksport vil blive belyst yderligere.
I Landbrug & Fødevarer har vi nedsat en global klima task force, som netop skal undersøge hvilke effekter og løsninger, som man bidrager med globalt fra fødevareklyngen. Ligesom der vil komme anbefalinger til, hvordan man forstærker disse effekter. Dette arbejde drøfter vi gerne med Energistyrelsen.	Landbrug og Fødevarer	Energistyrelsen indgår gerne i en drøftelse med Landbrug & Fødevarer om fødevareklyngens globale bidrag.

Kapitel 5: Finansiering af grønne investeringer internationalt

Høringssvar	Afsender	Energistirelsens kommentar
EU's initiativ omkring bæredygtige investeringer har netop udsendt deres forslag til taksonomi for klima samt forslag til rapporteringskrav. Reglerne er ikke endelige endnu, men forventes vedtaget senest medio juli og træder i kraft allerede for rapporteringen for indeværende år. Det er helt essentielt – således som det også fremføres at det er intentionen – at eventuelle danske initiativer spiller direkte sammen med disse EU-regler og at der ikke udarbejdes dansk gold-plating. Der vil dog være et stort behov for at vejlede ikke mindst SME'erne i hvordan de kan navigere rundt i hele taksonomien.	Dansk Industri (DI)	Der er fra dansk side stor opmærksomhed på, at taksonomien skal være et redskab, der kan guide virksomheder og andre aktører til at investere i bæredygtige økonomiske aktiviteter. Regeringen har derfor også over for Kommissionen bl.a. betonet behovet for god vejledning til interessenter og støttet passende indfasningsordninger.
I forhold til Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), så forventes denne at indgå som en del af grundlaget for de europæiske standarder, der skal udarbejdes som følge af CSRD-forslaget, og i den nye, internationale standardsætter, ISSB, som forventes at blive annonceret i november 2021. Danske initiativer må	Dansk Industri (DI)	Danmark har tilsluttet sig TCFD, fordi regeringen ønsker at bakke op om initiativet. Initiativet er med til at skabe en ensartet international rapporteringsramme og sætte fokus hos virksomheder på de klimarisici og –muligheder, der er forbundet med deres forretning. Regeringen er opmærksom på, at TCFD

<p>ikke medføre dobbeltarbejde i forhold til dette, men en god anbefaling for danske virksomheder, der frivilligt vil i gang, vil være at benytte TCFD.</p>		<p>er nævnt i CSRD-forslaget (Corporate Sustainability Reporting Directive).</p>
<p>Parisaftalens art 2.1(c) stiller, i samme stykke hvor målet om at begrænse temperaturstigninger til 1,5-2C fastsættes, krav om at alle finansielle strømme bringes på linje med at nå klimamålet. Art2.1c er således en todelt opgave, der både omfatter flere grønne investeringer men især omfatter at stoppe sorte investeringer. I GA21 (s. 94) er fokus alene på den første halvdel om grønne investeringer. Ifølge GA21 fremstår det som om ENS ikke mener, at DK er forpligtet af den anden halvdel af art 2.1(c), der handler om at stoppe sorte investeringer.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Opgørelsen af danske private investeringer internationalt er komplekst, da der er stor mangel på data. Der vil blive set på muligheder for på sigt at udvikle en metode til en mere kvantitativ GA-afrapportering på private investeringer. Det forventes, at mulighederne vil blive bedre i takt med, at bl.a. EU's taksonomi for bæredygtige investeringer er begyndt at finde anvendelse, og virksomhederne er begyndt at afrapportere i henhold til taksonomiforordningen. EKF-støttede projekter vedrørende produktion af fossile brændstoffer, samt fossilt fyrede kraftværker er oplyst i GA 2021.</p>
<p>Selv på grønne investeringer er GA21 præsentationen desværre ikke et særligt brugbart forandrings-instrument. Det skyldes at GA21 ikke sætter benchmark for andelen af grønne investeringer. Grønne investeringer fra forskellige aktører præsenteres blot som løsnings tal, uden at stille størrelsen af de grønne investeringer i forhold til de samlede investeringsstrømme, hver aktør har kontrol over. Fordi GA21 ikke leverer benchmarks afskæres fremtidige GA'er fra at kunne rapportere på, om udviklingen går den rette eller forkerte vej. Finanssektorens rolle bør derfor kvantificeres i højere grad, hvorfor 92-gruppen opfordrer til at fremtidige GA'er opgør andelen af både grønne og sorte investeringer ift. de samlede investeringsstrømme de forskellige finansielle aktører har kontrol over.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Opgørelse af danske private investeringer internationalt er komplekst, da der er stor mangel på data. Der vil blive set på muligheder for på sigt at udvikle en metode til en mere kvantitativ GA-afrapportering på private investeringer. Det forventes, at mulighederne vil blive bedre i takt med, at bl.a. EU's taksonomi for bæredygtige investeringer er begyndt at finde anvendelse, og virksomhederne er begyndt at afrapportere i henhold til taksonomiforordningen.</p>
<p>I GA21 henvises der til EU's taksonomi for bæredygtig finansiering som rammesættende ift. at identificere bæredygtige økonomiske aktiviteter og fremme investeringer heri samt modvirke <i>green-washing</i>. I den forbindelse forholder GA21 sig ikke kritisk til EU Kommissionens endelige tekniske screeningskriterier for klima (reduktion og tilpasning), hvor bl.a. bioenergi kategoriseres som bæredygtigt. Det er centralt, at man fra dansk side arbejder på at sikre en robust og science-based taksonomi, da alternativet ligefrem kan lede til mere <i>green-washing</i> i finanssektoren. Man kan derfor være nødsaget til at tage en "beyond compliance" tilgang, når grønne</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Danmark har igennem hele taksonomiprocessen støttet op om arbejdet og taksonomiens bærende principper, bl.a. at der skal være en science-based tilgang. Fsva. bioenergi er det forventningen, at de tekniske screeningskriterier i taksonomien vil blive revideret, når revisionen af direktivet om vedvarende energi er blevet vedtaget i løbet af 2021. Ifølge taksonomiforordningen skal Kommissionen offentliggøre en rapport, der beskriver de bestemmelser, som er nødvendige</p>

<p>investeringer opgøres i fremtidige GAer. Ligeledes bør man fra dansk side arbejde på udvikling af en såkaldt "brun" taksonomi, der identificerer ikke-bæredygtige investeringer såsom fossil energi. I fremtidige GAer kunne danske finansielle institutioners ikke-bæredygtige/sorte investeringer med fordel opgøres ud fra en sådan taksonomi.</p>		<p>for at omfatte økonomiske aktiviteter, der er til væsentlig skade for miljømæssig bæredygtighed. Dette arbejde pågår. Fra dansk side finder man det vigtigt, at der udarbejdes et solidt grundlag for en eventuel beslutning om udvidelse af taksonomiforordningens anvendelsesområde.</p>
--	--	---

Kapitel 6: Dansk klimabistand samt bilaterale energi- og miljø Samarbejder

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>GA21 valgte kun at vise Danmarks klimafinansiering fra 2017 og frem. Det er en beklagelig beslutning. Data fra årene 2011-2016 ville have vist at Danmark markant underfinansierede tilpasning i alle årene, på nær 2016. Danmark har nu i blot tre år haft balance mellem tilpasning og reduktioner (2016, 2017 og 2018), inden tilpasning igen i 2019 blev underfinansieret med 400 mio. ift. reduktionsindsatsen. Det er ikke umuligt, som GA21 hævder, at ubalancen i 2019 blot er et hændeligt udsving, som vil blive indhentet næste år:</p> <p><i>"Der har været en rimelig balance mellem indsatser, som støtter tilpasning til effekterne af klimaforandringerne, og indsatser, som sigter mod at reducere udledninger over årene. I 2019 har enkelte meget store energiprojekter, fx et stort vindmølleprojekt, Assela i Etiopien forskudt balancen mod emissionsreduktioner. Når klimabistanden opgøres som årlige tilsagn, vil den slags udsving mellem årene forekomme."</i> (GA s. 102, vores fremhævnings).</p> <p>Det at GA21 ikke viser alle de foregående år, hvor tilpasning konsekvent blev underfinansieret; at den nye ubalance i 2019 affejes som "...den slags udsving..."; Og det at det af de foreløbige bud på fordelingen af klimabistanden i 2021 (de skraverede dele af figuren) igen forventes en massiv underfinansiering af tilpasning i 2021, giver desværre tilsammen en oplevelse af, at GA forsøger bevidst at forklejnne/skjule noget der i virkeligheden er en tilbagevendende</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Tal for Danmarks klimafinansiering til udviklingslande fra tidligere år fremgår af Danmarks indberetninger til FN's Klimakonvention ifm. de såkaldte Nationale Kommunikationer og 2-årige rapporter.</p> <p>I perioden 2011-2019 udgjorde nye tilsagn til tilpasningsaktiviteter i gennemsnit ca. 45% af den samlede klimafinansiering rapporteret (bidrag til tværgående aktiviteter og fonde, som fx den Grønne Klimafond er her fordelt ligeligt mellem tilpasning og reduktioner).</p> <p>Med regeringens styrkede fokus på klimatilpasning i de fattigste og mest sårbare lande, må det forventes at støtten til klimatilpasning vil stige i de kommende år.</p>

<p>problemstilling. Skævheden er fundamentalt i strid med Danmarks forpligtelser under Parisaftalen og DK's regerings hensigt om at balancere tilpasning og reduktioner. 92-gruppen opfordrer til, at GA21 tager det som en fast årlig indikator for klimafinansiering 1) at vurdere hvorvidt en tilfredsstillende balance er opnået i det seneste år, og 2) vurderer balancen aggregeret ved årligt at samle tallene fra 2009 og frem.</p>		
<p>GA21 omtaler s.104 de 2,2 mia. klimafinansiering Danmark leverede i 2019. Her nævnes det, at Danmarks klimafinansiering forventes øget til 2,5 mia. i 2021. I samme kapitel om klimafinansiering nævner GA21 3,5-4 mia. kr. dansk klimafinansiering, der kommer via de multilaterale udviklingsbanker (Tabel 8, s 107). Der er stor forskel mellem disse to typer penge. Den klimafinansiering Danmark giver over statskassen er gavebistand. Klimafinansieringen der tilskrives Danmark via udviklingsbankerne er lån. Det er meningsløst at sammenligne de to typer klimafinansiering fra face value, som GA21 gør.</p> <p>OECD har vedtaget regler for at udregne Grant Equivalence af kommercielle/concessionelle lån, så det er muligt at sammenligne værdien af lån med beløb givet som gavebistand. 92-gruppen opfordrer ENS til fremover at omregne beløbene Danmark tilskrives fra udviklingsbankerne til grant equivalence, inden de medtages i GA</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Det er helt korrekt, at der forskel. Figur 23 og 24 viser klimabistanden som gives over udviklingsrammen på finansloven, og som altovervejende er gavebistand. Tabel 7 og 8 viser mobiliseret klimafinansiering gennem hhv. IFU og de multilateral udviklingsbanker og EU. Nogle af disse mobiliserede midler har gavekarakter eller indeholder gaveelementer. Men en del er privat finansiering, som er mobiliseret på markedsvilkår.</p> <p>ENS vil i samarbejde med UM vil se på muligheden for at angive gaveelementdelen (grant equivalent), hvor det er muligt.</p>
<p>Det bør være et helt fundamentalt krav til data, der medtages i GA, at det er muligt at efterprøve kilde og opgørelsesmetode. Det er ikke tilfældet for de tal i tabel 7, der vedrører klimafinansiering gennem og mobiliseret af udviklingsbanker.</p> <p>Det fremgår heller ikke, hvordan de af IFU privatmobiliserede midler er opgjort. Der er formentlig i alle tilfælde tale om investeringer, som der forventes en normal forrentning af. Dermed har Danmark ikke mobiliseret nogen midler. Det er ulandene selv, der har mobiliseret. IFU's rolle er altså investorkoordinering og ikke mobilisering af støtte.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Tabel 7 viser klimafinansiering mobiliseret gennem IFU eller IFU forvaltede instrumenter. Mobiliseret privatfinansiering er beregnet pba. OECD's metode og dataset, som også rapporteres til OECD DAC's CRS database.</p> <p>Det skal beklages, at referencen mangler i tabellen.</p>

<p>I boks 31 og 32 mangler centrale oplysninger, fx hvor meget hhv. Kina og Vietnam selv bidrager med knowhow og investeringer til at realisere klimagevinsterne.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Igennem de bilaterale energisamarbejder tilbydes danske kernekompetencer inden for omstilling af energisektoren. Igennem samarbejderne stilles dansk ekspertise således til rådighed, mens partnerne i de respektive lande forventes at allokere arbejdstid til samarbejdet og udviklingen af den nationale kapacitet. I praksis er det dog samarbejdslandene, som skal implementere resultaterne af samarbejdet i national lovgivning og ordninger, såsom eksempelvis incitamentordningen i Vietnam og tekniske fleksibilitetsløsninger i Kina</p>
<p>Dansk klimafinansiering er, som nævnt i 6b, på finansloven som gavebistand. Det er positivt. Om Danmarks klimafinansiering er der dog det ærgerlige at sige, at den er taget fra ulandsbistanden (de 0,7% af BNI). Konsekvensen er, at Danmarks øgede klimafinansiering ikke betyder nye penge fra Danmark til ulandene. Danmarks øgede klimafinansiering til klima-rettede-udviklingsprojekter betales i stedet af ikke-klimarettede-udviklingsprojekter. Eller med andre ord: Det er verdens fattige, som reelt betaler for Danmarks internationale klimaindsats. Der bør være transparens om dette, og derfor bør GA22 indeholde data og figurer, som viser, hvor stor en del af Danmarks klimabistand, der er finansieret indenfor og uden for ulandsrammen på de 0,7% af BNI. Disse data bør vises helt tilbage til COP15, hvor Danmark påtog sig nye klimafinansierings-forpligtelser.</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Danmarks klimabistand til udviklingslandene har været en del af udviklingsrammen på finansloven i hele perioden siden 2009. Tal for Danmarks samlede udviklingsbistand, herunder bistandsprocenten er offentligt tilgængelige for alle årene og almindeligt kendte.</p>
<p>Danmark har en selvstændig forpligtelse til at give minimum 0,7% af BNI til udviklingsbistand, og en selvstændig forpligtelse til at give en 'fair share' af målet på 100 milliarder dollars årligt i ny og additionel klimafinansiering til fattige lande. Begge dele er uhyre vigtigt, hvis vi globalt set skal have en chance for at nå FN's verdensmål, og hvis Danmark skal spille den rolle som brobygger i det internationale klimasamarbejde, som regeringens globale klimastrategi lægger op til. I GA21 bliver en del af udviklingsbistanden medregnet som klimafinansiering, og dette giver et misvisende billede af Danmarks bidrag. På den måde tæller regeringen nemlig de samme midler med to gange, og lever ikke op til den erklærede målsætning fra COP15 i København om at give nye og additionelle midler til klimafinansiering.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Udviklingsbistanden bidrager til mange forskellige internationale forpligtelser, globale mål og prioriteter, herunder Parisaftalens mål og FN's verdensmål.</p> <p>Det er rigtigt, at pengene ikke kan bruges to gange. Men der er et kæmpe potentiale i at samtænke udviklingsindsatser og klimaindsatser. Det er både-og, ikke enten-eller.</p>

<p>Samtænkning af udviklingsindsatser og klimaindsatser skal naturligvis styrkes, og klimaprojekter kan fint indgå i udviklingsbistanden, så længe der i udviklingssamarbejderne fortsat er et overordnet fokus på bekæmpelse af ulighed og fattigdom og et samlet fokus på efterlevelse af FN's verdensmål.</p>		
<p>Danmark har ifølge Parisaftalen en forpligtelse til at sikre en balance mellem finansiering til hhv. reduktioner og tilpasning fra og med 2020. Klimatilpasning er afgørende for at opbygge modstandsdygtige samfund, særligt i fattige og skrøbelige lande, der rammes hårdt af klimaforandringer – og det er derfor afgørende, at rige lande som Danmark tager ansvar og sikrer den nødvendige finansiering. Selvom GA21 anerkender denne forpligtelse, er det foruroligende at se, at en balance ikke er nået, hverken i opgørelsen for 2019 eller i tilsagnene for 2021. Baseret på GA21 giver Danmark således fortsat størstedelen af sine bevillinger til hhv. reduktioner og blandede formål. For reelt at kunne vurdere balancen i Danmarks bidrag kræves en større præcision i opgørelsesmetoden for de blandede indsatser, så det bliver muligt at vurdere den reelle balance. Dette bør Danmark tilstræbe i sine bilaterale indsatser, og derudover gå forrest i arbejdet for, at balancen i multilaterale bevillinger (gennem udviklingsbanker, GCF og ikke mindst EU) opgøres tydeligere.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>De tværgående indsatser udgøres af bidrag til store fonde eller puljer, som kan støtte både tilpasning og reduktionsindsatser. Mange af disse har selv sat styringsmål for tilpasning som andel af deres samlede portefølje. Det gælder fx den Grønne Klimafond, som har et mål om 50% tilpasning. En ligelig fordeling (50-50) mellem tilpasning og reduktioner af disse tværgående indsatser er efter UM's opfattelse en rimelig antagelse.</p> <p>For at øge gennemsigtigheden vil ENS i samarbejde med UM arbejde på at bidrag til fonde og puljeordninger vurderes mere præcist, herunder også fordelingen mellem reduktionsindsatser og tilpasning, når det er muligt. Dette vil blive afspejlet i fremtidige GA rapporter.</p> <p>I perioden 2011-2019 udgjorde nye tilsagn til tilpasningsaktiviteter i gennemsnit ca. 45% af den samlede klimafinansiering rapporteret. Med regeringens styrkede fokus på klimatilpasning i de fattigste og mest sårbare lande, må det forventes at støtten til klimatilpasning vil stige i de kommende år.</p>
<p>Danmark bør ikke blot leve op til forpligtelsen om en balance mellem reduktion og klimatilpasning – vi bør øge vores ambitioner om finansiering til klimatilpasning, og bidrage til at skabe den aftalte globale balance mellem hhv. reduktioner og tilpasning ved markant at øge vores eget forholdsmæssige bidrag til tilpasning. Den globale balance er nemlig langt fra opnået. Ifølge OECD blev kun 20,3 mia. USD i 2018 - knap 26% af den offentlige og privatmobiliserede klimafinansiering - brugt på klimatilpasning i udviklingslande. Der mangler altså 30 mia. USD til klimatilpasning, for at nå op på</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Formålet med GA21 er at synliggøre Danmarks globale klimaindsats. Den er som sådan primært bagudrettet i karakter, og vil ikke være politiklæggende fremadrettet.</p>

<p>Parisaftalens årlige mål om 50 mia. fra 2020. For at skabe en reel global balance opfordrer vi derfor til, at Danmark kanaliserer 70% af sin klimafinansiering til tilpasningsprojekter, der i højere grad tilgodeser de behov folk, der lever i udsatte situationer, har.</p>		
<p>Det konkluderes i GA21, at Danmarks klimabistand 'primært' går til verdens fattigste lande, mens det fremgår af Figur 24 at størstedelen af de midler, der tælles med som klimabistand, de sidste tre år faktisk er gået til ikke-navngivne landegrupper ('Støtte til programmer uden øremærkning til landegrupper') gennem regionale programmer og klimafonde. I afrapporteringen forklares dette med, at Danmarks støtte gennem regionale programmer og klimafonde 'ikke umiddelbart kan fordeles på landegrupper'. For det første synes konklusionen altså at være upræcis og måske endda direkte forkert – Danmarks klimabistand kan ikke siges at gå 'primært' til nogen landegruppe, når der ikke foreligger data om modtagerne af størstedelen af midlerne. For det andet må det være en ambition for Danmark, når Danmark nu ønsker at kanalisere klimabistand primært til verdens fattigste, at sikre øget transparens omkring landefordelingen. GA21 lader også til at mangle noget data herom, da det antydes, at 'de programmer, Danmark vælger at støtte, ofte vil have særligt fokus på de fattigste udviklingslande'.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Som det fremgår af GA21, figur 24, er der en klar overvægt af klimastøtte til de fattigste udviklingslande og Afrika i den del af klimabistanden, som er landespecifik.</p> <p>En relativt stor andel af støtten er kanaliseret gennem forskellige multilaterale eller regionale programmer og klimafonde, hvor støtten ikke umiddelbart kan fordeles på landegrupper. Men ofte vil de programmer, som Danmark vælger at støtte, ligesom den bilaterale støtte, have særligt fokus på de fattigste udviklingslande. Det kan bemærkes, at størstedelen af klimabistanden som er kanaliseret gennem danske NGO'er indgår i den ikke-landespecifikke støtte.</p>
<p>Den Grønne Klimafond (GCF), hvor Danmark aktuelt sidder i bestyrelsen, fremhæves i GA21 som noget nær en succeshistorie. Mens det er positivt, at Danmark fordoblede sit bidrag i 2019, og arbejder for en række vigtige prioriteter i sit bestyrelsesarbejde, giver GA21 et lidt misvisende billede af fonden som velfungerende i forhold til sit formål om at støtte klimaprojekter i udviklingslande. I realiteten er fondens arbejde præget af et højt niveau af bureaukrati og politiske diskussioner på bestyrelsesniveau, hvilket bidrager til langtrukne beslutningsprocesser og ineffektiv anvendelse af midler til de fattige lande, som retmæssigt bør modtage midlerne hurtigst muligt. Fondens nuværende sociale og miljømæssige beskyttelsesforanstaltninger ('safeguards') er ikke tilstrækkelige, og den fulde implementering af politikken om oprindelige folks beskyttelse er eksempelvis forsinket. Dette medfører risiko for at</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Den Grønne Klimafond har i 2020 formået at øge hastigheden af programmering og godkendelse af projekter væsentligt og til trods for COVID-19 nåede fonden dens målsætning for udbetalinger til projekter for 2020. Dermed har fondens ofte lange beslutningsprocesser ikke haft nævneværdig negativ indflydelse på klimahandling i udviklingslandene i det sidste år. UM er bekendt med utilstrækkeligheden af fondens nuværende politik for sociale og miljømæssige beskyttelsesforanstaltninger og har netop dette område som specifik prioritet i den fornyligt godkendte danske organisationsstrategi for GCF. Monitorering af indikatorerne i organisationsstrategien vil ske på en årlig basis, men forventes ikke på nuværende tidspunkt inkluderet i fremtidige globale afrapporteringer.</p>

<p>menneskerettighederne, og især oprindelige folks rettigheder, krænkes i implementeringen af projekter støttet af fonden. Dertil kommer principielle og politiske diskussioner om anvendelse af midler til fossile brændsler og i samarbejde med privatsektoraktører.</p> <p>Disse udfordringer er ingen hemmelighed, og bør derfor anerkendes i omtalen af GCF. Danmarks nye organisationsstrategi for GCF er på mange måder progressiv, også med hensyn til udviklingen af stærke beskyttelsesforanstaltninger. Det kunne derfor være relevant at inkludere monitorering af indikatorerne under den danske strategis fire prioritetsområder i fremtidige globale afrapporteringer. Danmark vil dermed tydeligt vise, hvordan der arbejdes strategisk for at denne type beslutningsfora kan bidrage til det paradigmeskifte, de fattige lande er blevet lovet.</p>		
<p>Vi er bekymrede for det manglende fokus på menneskerettigheder i GA21. Da der desværre er mange eksempler på globale klimatiltag, der krænker menneskerettighederne, bør en rettighedsbaseret tilgang være udgangspunktet i Danmarks internationale klimaarbejde. Danmark må derfor sætte arbejdet for rettigheder centralt både i sin klimafinansiering såvel som ved internationale forhandlinger. Dette bør fremgå tydeligt af såvel regeringens globale strategi som den globale afrapportering. Vi håber se dette øgede fokus allerede i det globale kapitel i klimaprogrammet for 2022.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Jf. klimaloven er "Formålet med afrapporteringen [...] at synliggøre Danmarks globale påvirkning af klimaet." Derfor har fokus været på dette. Det fremgår af regeringens langsigtede strategi for global klimaindsats at "Danmarks klimadiplomatiske indsats vil også bygge på vores rolle som forkæmper for demokrati og menneskerettigheder, hvor særligt oprindelige folk rammes hårdt af klimaforandringer", og Danmark arbejder bredt for at fremme og styrke menneskerettigheder. Både direkte i de enkelte lande og i internationale fora som bl.a. i FN's Menneskerettighedsråd.</p>
<p>Det er vigtigt, at naturbaserede løsninger prioriteres i den danske klimafinansiering, så indsatsen er langsigtet bæredygtig og har lokal forankring med rettigheder i fokus. Derfor anbefaler vi, at Danmark fremadrettet følger UK's og Frankrigs eksempel med at øremærke 30% af klimafinansieringen til det formål. Naturbaserede løsninger er et centralt bidrag til at udviklingslandene kan nå klimamålene i deres National Determined Contributions (NDC) under Paris-aftalens artikel 4, og vi anbefaler derfor, at en opgørelse over Danmarks bidrag til naturbaserede løsninger fremgår af kommende globale afrapporteringer. Naturbaserede løsninger har et stort potentiale for at give flere fordele på samme tid, herunder øget klimaresiliens, forbedring af levestandard og -muligheder lokalt, biodiversitet, samt CO2-reduktion.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Som allerede nævnt ovenfor er GA21 og fremtidige rapporter ikke politiklæggende,</p> <p>ENS vil i samarbejde med UM overveje muligheden for at inkludere særlige temaer, som fx naturbaserede løsninger i kommende afrapporteringer. Disse temaer kunne eventuelt skifte fra år til år.</p>

<p>Vi anbefaler, at fremtidige globale afrapporteringer ikke blot rapporterer på Danmarks finansieringsforpligtelser inden for reduktion og tilpasning, men også rapporterer på det danske bidrag til tab og skader ('loss and damage'). Der er globalt en stor kløft i finansiering og modaliteter for tab og skader. Danmark har en oplagt rolle i at presse på for højere ambitioner både gennem gennemsigtig afrapportering, investeringer i katastroferisikoreduktion ('Disaster Risk Reduction') og -forebyggelse, pilotering af nye modaliteter for katastroferespons samt klimadiplomatiske indsatser for at skabe nye finansieringsforpligtelser.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>ENS vil i samarbejde med UM overveje muligheden for at inkludere særlige temaer, som fx tab og skader i kommende afrapporteringer. Disse temaer kunne eventuelt skifte fra år til år.</p>
<p>Det er positivt, at der i GA21 er fokus på Danmarks klimadiplomati og målsætningerne hermed. I forbindelse med regeringens globale klimastrategi efterspurgte vi som civilsamfund tydeligere og veldefinerede mål for klimadiplomatiet. For med tydeligere mål, vil det også være nemmere at vurdere aktiviteternes effekt. I forbindelse med GA21 vil vi gerne understrege, at konkrete mål ikke kun skal synliggøres bagudrettet, men også fremgå af det globale kapitel af klimaprogrammet for 2022, og der skal være sammenhæng mellem disse. Herudover vil vi anbefale, at Danmark i sine myndighedssamarbejder og arbejdet i klimafrontposterne også indtænker engagement og alliancer med civilsamfundet. Danmark er blevet et klima-foregangsland på baggrund af en stærk mobilisering i det danske civilsamfund, særligt blandt unge. Et stærkt pres fra civilsamfundet er afgørende for at presse andre lande og det internationale niveau mod en mere ambitiøs klimapolitik. Presset for mere ambitiøse nationale klimaplaner er både et selvstændigt mål, men danner også grundlaget for bedre partnerskaber på officielt regeringsplan og for engagement af den danske private sektor med innovative klimaløsninger.</p>	<p>Globalt Fokus</p>	<p>Der arbejdes løbende på at konkretisere og kvantificere det klimadiplomatiske arbejde i det omfang det er muligt, herunder ift. mål. Dette bl.a. i forbindelse med udarbejdelsen af klimaprogrammets globale kapitel. Klimadiplomatiske indsatser er dog i sagens natur ofte udfordrende at gøre kvantitativt målbare, da indsatsernes effekt meget ofte afhænger af faktorer såsom partnerlandets ambitioner, multi- og bilaterale forhandlingsrum mv., ligesom der er begrænset mulighed for at opstille egne mål på vegne af andre landes ambitionsniveau. Ang. samarbejde med civilsamfundet har regeringen generelt en ambition om at styrke samarbejdet med civilsamfundet om den grønne omstilling og ønsker at indgå et grønt partnerskab med dansk civilsamfund på udviklingsområdet. Formålet med partnerskabet er at skabe en platform for dialog med civilsamfundet om i fællesskab at bidrage til løsninger på klima- og miljøudfordringer i udviklingslandene. Der var opstartsmøde for partnerskabet d. 8. juni 2021.</p>

Kapitel 7: Politiske aftaler med global klimaeffekt

Høringssvar	Afsender	Energistyrelsens kommentar
<p>Det er positivt, at der redegøres for klimaeffekten danske og europæiske politiske aftaler og initiativer kan have ude i verden. Men</p>	<p>92-gruppen</p>	<p>Det har ligget uden for scopet af Global Afrapportering 21 at analysere dette emne.</p>

<p>inkluderes der sådan et afsnit, må der også ses på, om der er politiske tiltag, som har negativ klimaeffekt. Det gælder f.eks. Mercosur-handelsaftalen. Denne spås allerede før den er indgået at ville få negative konsekvenser for skove og andre kulstofrige økosystemer i Sydamerika og vil dermed have en negativ effekt på klimaet. Denne globale afrapportering, der skal guide Danmark til, hvor vi skal sætte ind for at sænke vores internationale udledninger, bør derfor også indeholde en vurdering af effekterne af de store internationale politiske aftaler og tiltag vi indgår i.</p>		
---	--	--